

Popis reprezentativní knihy – Quick Scan (A. de Saint Exupery: Malý princ)

Materiál vzniklý v rámci projektu LIFT2

Záhlaví:

Zpracovala: Jaroslava Fridrichová

Antoine de Saint Exupery/ Malý princ / 1943 /

Úvodní poznámky:

Malý princ je nejznámější literární dílo francouzského spisovatele Antoina de Saint-Exupéryho a jde o jeden z nejslavnějších pohádkových příběhů moderní světové literatury, o čemž svědčí mimo jiné fakt, že jde o jednu z nejprodávanějších a nejvíce překládaných knih vůbec.

Literární dílo se dočkalo několika filmových zpracování (např. Lerner Loewe, 1974), podle předlohy vznikl například i seriál či opera.

Příběh obsahuje autobiografické prvky, promítá se zde autorova zkušenost s létáním. Většina knižních vydání obsahuje též autorovu vlastnoruční ilustraci.

Dimenze	Ukazatel	Popis (komplikující faktory)
<i>Základní požadavek upoutat</i>	Čas	Cca 113 stran včetně ilustrací
	Zájmy	Kniha bezpochyby zaujme čtenáře obzvláště laskavým humorem, schopností autora vidět svět očima dětí, určitou tajuplností. Co se týče tématiky, ta staví zejména na fantazii, která ale zvláště citlivě komunikuje s reálným světem, což je opět forma atraktivní nejen pro ty nejmenší čtenáře. Příběh však děti přiláká zejména dobrodružnými příhodami Malého prince, hlavního hrdiny, kterého si hned zpočátku každý malý čtenář musí oblíbit. Kniha má potenciál zaujmout stejně chlapce jako dívky, malé i větší čtenáře, přičemž v každém věku čtenáře zaujme jiný rozměr díla (ti menší ocení onu tajemnou fikci a dobrodružné vyprávění, ti starší nespornou filosofickou rovinu). Co se týče individuálních faktorů, určitě budou mít k tomuto typu příběhu blíž děti vnímavé, s rozvinutým smyslem pro fantazii, hloubavé. Text může podle mého názoru „fungovat“ ve všech kulturních prostředích.

Čtenářská
zkušenost

Čtenář by měl mít za sebou bezpochyby určitou pokročilejší zkušenost se čtením nebo alespoň posloucháním příběhů s fantastickými prvky, kniha je náročná spíše hloubkou, nikoli rozsahem, lze ji přečíst během chvíle, bez přerušování.

Všeobecné
znalosti

Malý čtenář, na kterého se autor v úvodu obrací, by měl mít základní povědomí o tom, jak vypadá vesmír (Malý princ pochází ze vzdálené planety), bude třeba mu zřejmě dovysvětlit některé pojmy jako „sopka“, „teleskop“, „asteroid“ atp.

V příběhu vystupují postavy, které reprezentují určité prototypy lidí (pijan, marnivec), s nimiž už menší dítě může mít osobní zkušenost), ovšem naráží se i na určitá „společenská schémata“ (*Je na ní stojednáct králů – nezapomínejme přirozeně na černošské krále / jeden turecký diktátor nařídil svému národu pod trestem smrti, aby se oblékal evropsky.*), která malý čtenář patrně ani nezaregistruje. Má-li čtenář docenit sociální rozměr příběhu, měl by se v základu orientovat v mezilidských vztazích, do kterých však vstupuje přirozeně od útlého věku stejně, jako se od malička učí rozlišovat kategorie dobra a zla. Filosofickou rovinu docení vskutku až starší čtenář s pokročilou znalostí světa.

	Oborově specifické znalosti a zkušenosti	Vzhledem k tomu, že tato kniha není až tak žánrově vyhraněná a má nejbližší k pohádce, domnívám se, že není potřeba mít specifické oborové znalosti.
<i>Obeznamenost s literárním stylem</i>	Slovní zásoba	Text je poměrně bohatý na slovní zásobu, objevují se například termíny (Mars), neologismy (baobaby) i cizí slova (etiketa), která by mladšímu čtenáři mohla činit při čtení potíže, vyskytují se však jen výjimečně.
	Větné konstrukce	V tomto ohledu není text nijak náročný, obvyklou formou je věta jednoduchá, často jednočlenná. Významově věty navazují v logickém sledu. V dialozích je patrná následnost, přímá řeč je obvykle uvedena jednoduše „liška povídala“, „opakoval malý princ“ atp.

	Stylistika	<p>Čtenář by měl zvládat rozlišení reálného a fikčního světa, měl by se umět pohybovat v abstraktních reáliích (<i>Ale stalo se, že malý princ po dlouhé chůzi po písku, po skalách a po sněhu našel konečně cestu. A všechny cesty vedou k lidem</i>);</p> <p>text obsahuje řadu obrazných vyjádření (<i>Lidé u vás pěstují pět tisíc růží v jediné zahradě... a nenacházejí v ní to, co hledají...</i>), které však malý čtenář může chápat jen v základní rovině, aniž by byla porušena návaznost.</p>
<i>Obeznamenost s literárními postupy</i>	Děj	<p>Kniha se čte „jediným dechem“. Je to dáno více faktory; malým rozsahem, četnými ilustrativními kresbami, originálním nápadem, formou dialogu, postupným odkrýváním záhadných, nedopovězených míst v příběhu (odkud je malý princ? Kdo je vypravěčem?), kterých se autor drží až do samého konce (<i>Sežrala ovečka růži – ano nebo ne?</i>)</p> <p>Jsou uplatňovány četné retardace děje, respektive děj je spíše upozaděn, velký prostor je věnován různým úvahám, postřehům, líčení reálií.</p>

Časový sled

Příběh je rozdělen do osmi kapitol. Příběh začíná líčením vypravěčových vzpomínek z dětství, poté se čtenář, skokem přemístí do jeho dospělosti, kdy začíná samotný příběh, respektive rozprava vypravěče s hlavním hrdinou. Mezi jednotlivými kapitolami není přesně dán rozestup (*Dlouho mi trvalo, než jsem pochopil, odkud přišel.*) Nevíme, jak dlouho vypravěč s malým princem rozprávěl, nevíme ani, jak dlouho malý princ na planetě žije.

Ačkoli je zde uplatňována retrospektiva, vzhledem k upozadění děje by ani malý čtenář neměl mít problém s časovou návazností.

Dějové linie

Prolínají se zde celkem čtyři, spíše časové než dějové linie. Na začátku je to vypravěčova (autorova) vzpomínka na dětství, která záhy přechází v hlavní linii – vzpomínku na nehodu (před šesti lety), kdy potkal Malého prince. Princův rozhovor s vypravěčem prostupují jeho vzpomínky na zážitky z návštěv jiných planet, časově blíže neurčené. V závěru (ale místy i v průběhu vyprávění) se vracíme do samotné přítomnosti, kdy vypravěč píše tento příběh.

I přes prolínání více linií by dětskému čtenáři nemělo činit potíže zorientovat se v jednotlivých „skocích“.

Perspektiva	Vypravěč se čtenářem neobvykle často a důvěrně komunikuje (<i>Děti – dejte pozor na baobaby!</i>), snaží se je přesvědčit, že je „jedním z nich“ (<i>Dospělí mi poradili, abych přestal kreslit otevřené nebo zavřené hady a abych se radši zajímal o zeměpis, dějepis, počty a gramatiku.</i>). Vše je vyprávěno v ich-formě, vypravěč se proto stává velmi významným průvodcem fikčním světem.
Smysl	Kniha může být pro někoho jen pohádkou, pro někoho kouzelným vyprávěním plným zajímavých postřehů, pro někoho jednou velkou analogií a kritikou lidí, kteří obývají tuto planetu. Nejspíš je to od každého trochu. Filosofické poselství díla je však nezpochybnitelné. (<i>Měl jsem ji posuzovat podle jednání, ne podle slov./ Známe jen ty věci, které si ochočíme./ Řeč je pramenem nedorozumění. / Ale ona jediná je důležitější než vy všechny, protože právě ji jsem zaléval.</i>) Plné pochopení významové stránky komplikuje hojné použití obrazných vyjádření zejména mladšímu čtenáři, který si však Malého prince i tak může užít právě jako nezáladnou pohádku, ke které se třeba v dospělosti vrátí a přečte ji dospělými očima.

Malý princ je hlavně knížkou o přátelství, lásce, odpovědnosti, štěstí a opravdovosti.

<i>Obeznámenost s literárními postavami</i>	Charakter postav	Ústřední postavou je Malý princ, záhadná postava, jejíž tajemství se postupně odkrývá, neodkryje se však docela. Princ ztělesňuje dětskou nevinnost až naivitu, citlivost, touhu po opravdovosti. Vypravěč se charakterizuje jako letec samotář s dětskou duší, nic bližšího však o něm nevíme. Vedlejší postavy jsou již „čitelnější“, reprezentují určitou vlastnost nebo chování, např. marnivá květina
	Počet	Postav nevystupuje v příběhu až tak mnoho a kromě dvou hlavních postav a květiny se o každé mluví jen jednou a více se k ní nevrací. Vedlejších postav je celkem jedenáct: král, domýšlivec, pijan, byznysmen, výhybkář, obchodník, zeměpisec, lampář, liška, had a růže.
	Vztahy	Významný je vztah vypravěče a prince, kteří se potkají na poušti, sblíží se a stanou se přáteli. Výrazně vystupuje do popředí ještě vztah Malého prince ke květině, o kterou se stará. Nezanedbatelný je také vývoj vztahu prince a lišky, kterou si ochočí a díky ní pozná přátelství.
